

به نام خداوندگار مهربان

## گُرده‌ها و گیلانی‌ها

مقدمه‌ای بر ارتباطات تاریخی، فرهنگی و اجتماعی کردستان و

گیلان

میکائیل رستمی

لنگرود: ۱۳۹۷

انتشارات رامان سخن



- سرشناسه : رحمانی، میکایل، ۱۳۶۶-  
 عنوان و نام : کردها و گیلانی‌ها: مقدمه‌ای بر ارتباطات تاریخی، فرهنگی و  
 پدیدآور : اجتماعی کردستان و گیلان/ میکایل رحمانی.  
 مشخصات نشر : تهران: رمان سخن، ۱۳۹۷.  
 مشخصات : ۱۲۵ص.: مصور، جدول، نمودار.  
 ظاهری :  
 روست : علوم اجتماعی. مردم‌شناسی.  
 تاریخ :  
 شابک : ۲۵۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸۰-۶۰۰-۸۹۱۴-۸۵-۳  
 وضعیت : فبیا  
 فهرست نویسی :  
 یادداشت : کتابنامه ص. ۱۱۸-۱۲۲.  
 یادداشت :  
 موضوع : کردان -- ایران -- تاریخ  
 موضوع : Kurds -- Iran -- History  
 موضوع : کردان -- ایران -- گیلان -- تاریخ  
 موضوع : Kurds -- Iran -- Gilan -- History  
 موضوع : ارتباط میان فرهنگی -- ایران -- گیلان  
 موضوع : Iran -- Gilan -- Intercultural communication  
 موضوع : ارتباط میان فرهنگی -- ایران -- کردستان  
 موضوع : Iran -- Kurdistan -- Intercultural communication  
 موضوع : گیلان -- تاریخ -- مطالعات تطبیقی  
 موضوع : Gilan (Iran Province) -- History -- Comparative studies  
 موضوع : کردستان -- تاریخ  
 موضوع : Kurdistan (Iran Province) -- History  
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۷ ۳۴۳/۷۲DSR  
 رده بندی دیویی : 955/984  
 شماره : ۵۴۹۵۴۸۶  
 کتابشناسی ملی :

آدرس: تهران خیابان انقلاب - خیابان  
ابوریحان

تلفن: ۰۹۳۶۵۹۵۶۰۶۸

کردها و گیلانی ها

مقدمه ای بر ازنطاط، تاریخی فرهنگی و اجتماعی کردستان و گیلان

نویسنده: سید کاظم رحمانی

ناظر چاپ: نظار شرفی نبی کندی

انتشارات: تهران املا سخن

نوبت چاپ: یکم، بهمنستان ۱۳۹۷

چاپ: مهر گن

تیراژ: ۲۰۰ عدد

نرخ: ۲۵۰۰۰ تومان

تمام حق و حقوق این کتاب برای مؤلف محفوظ می ماند

## فهرست

پیشگفتار..... ۱۰

مقدمه..... ۱۲

روش شناسی..... ۱۷

فصل ۱: مطالعه تطبیقی تاریخ کردستان و گیلان..... ۲۰

ارتباط دینین باستانی در هزاره های پیش از میلاد..... ۲۱

ارتباط زرتشتی با اسلام..... ۲۴

مطالعه تطبیقی آثار باستانی کردستان و گیلان..... ۳۰

— جام مارلیک / اجا حسنلو.....

— مفرغینه های تالش / مفرغینه های زاگرس.....

امپراتوری ماد..... ۳۵

دوران امپراتوری ها..... ۳۸

ارتباط کردستان و گیلان پس از اسلام: حکومت ها، مستقل و نیمه مستقل..... ۳۹

— آل حسنویه / آل بویه.....

تصوف در کردستان و گیلان..... ۴۳

کردهای گیلان در دوران مهاجرت های جدید..... ۴۶

— کردهای عمارلو؛ در میان کوهستان و جنگل زار (سد عمارلو)..... ۵۰

— کردهای زعفرانلو در تالش و خلخال؛ تغییر بافت جمعیت و مواضع

ژئوپلیتیکی..... ۵۷

— ایل صوفی، املش و ترکیب نژادی کرد و گیل..... ۶۲

\_\_\_\_\_ کردها در دیگر نواحی گیلان..... ۶۷

دوران جدید؛ جنبش‌های مقاطع آزادی‌خواهانه..... ۶۹

\_\_\_\_\_ روایت دوگانه از سنجرخان تا میرزا کوچک خان..... ۷۰

\_\_\_\_\_ عیاران گیلان؛ آشنایی با کردآقاجان..... ۷۴

دوران مآخر: وضعیت امروز..... ۷۸

فصل دوم: ارتباطات فرهنگی، جغرافیایی و اجتماعی کرد و گیلان..... ۸۰

\_\_\_\_\_ بررسی احداثت‌های ژنتیکی..... ۸۱

\_\_\_\_\_ زبان و اشتراکات زبانی..... ۸۴

\_\_\_\_\_ اتصالات زمین‌شناختی: از چهر چشمه در سارال تا سپیدرود در جلگه‌های

\_\_\_\_\_ گیلان..... ۸۹

\_\_\_\_\_ میترا در البرز-کاسپین و زاگرس-زاب..... ۹۲

\_\_\_\_\_ کردها و گیلانی‌ها؛ دیوهای باستانی..... ۹۵

\_\_\_\_\_ فصل سوم: نمونه‌های تطبیقی..... ۹۸

\_\_\_\_\_ معماری؛ ماسوله و هورامان تخت (هزار ماسوله)..... ۹۹

\_\_\_\_\_ نوروز در دیوسناو کردستان و نوروزیل در گیلان..... ۱۰۲

\_\_\_\_\_ کشتی گيله مردی و کشتی با چوخه..... ۱۰۷

\_\_\_\_\_ اجرای موسیقی گیلمانج (گیل و کرمانج)..... ۱۰۹

\_\_\_\_\_ تندیس ادیب گیلانی توسط مجسمه‌ساز کردستانی..... ۱۱۲

\_\_\_\_\_ منابع..... ۱۱۶

\_\_\_\_\_ نمایه..... ۱۲۲

## پیشگفتار

زمانی که (پاییز ۱۳۹۴) از سنج برای اولین بار بعد از مسافت ۶۶۰ کیلومتر به سمت گیلان آمدم و ساعت چهار بامداد از اتوبوس در میدان گیلان رست پیاده شدم؛ مردمانی را دیدم که گمان می‌کردم با زبان کردی حرف می‌زنند. ندکی نزدیک‌تر شدم و فهمیدم که زبانی متفاوت و همان زبان گیلکی یا تالشی است. البته اکنون که چهار سال از آن وقت می‌گذرد تفاوت‌های روشنی از زبان گیلکی و کردی را دریافته‌ام. می‌دانیم که دو زبان جداگانه‌اند. در این چند سال که در شهر شت و لنگرود و به طور متناوب در سراسر گیلان زندگی می‌کنم؛ ارتباطات در هم تنیده‌ای از فرهنگ عامه تا زبان تا رویدادهای تاریخی و تا نسبت‌های اجتماعی را مشاهده و تجربه کرده‌ام. پرسش‌ها درباره چرایی این نسبت‌ها و ارتباطات مرا وسوسه می‌کند تا به پژوهش در این باره بپردازم. با تحقیق بیشتر پیرامون تاریخ و فرهنگ و منطقه به اشتراک‌های بیشتر و عمیق‌تری دست یافتم. در نهایت از سه‌مین دلیل و ضرورت‌های چنین تحقیقاتی حضور جمعیت قابل توجهی از کردان در گیلان است که در طول چندصد سال به بهانه‌های مختلف به این ناحیه کوچ کرده یا کوچانده شده‌اند. امروزه کردها بخش قابل توجه و جدایی‌ناپذیر از جامعه گیلانی هستند و تحقیق پیرامون ایشان هم برای جامعه گیلانی و هم در زمینه مطالعات کردی دارای اهمیت بسیار است.